

Innhold

Forord	11
DEL I MEDISINSKE FORHOLD	13
1 Generelt om kreft	15
Hva er kreft?.....	15
Diagnostikk	17
Behandling	17
Oppfølging.....	20
Effekt av behandlingen	20
Bivirkninger/seneffekter.....	21
Litteratur	22
2 Prostatakreft – generelle forhold	23
Lokalisasjon, oppbygning og funksjon av prostatakjertelen.....	23
Statistikk	25
Forebygging.....	25
Veksthastighet (aggressivitet)	25
Spredning.....	26
Symptomer	26
PSA-testen	26
Risikogrupper	27
Behandling	27
Pasientmedvirkning	27
Litteratur	28
3 Tidlig diagnose og PSA-testing.....	29
PSA-testen	29
Fingerprøven	31
Henvisning til urolog	32
PSA-screening.....	32
PSA-testing i familier med hyppig prostatakreft.....	33
Litteratur	35
4 Diagnostikk, utredning og risikovurdering.....	37
Fra mistanke til påvisning	37
Spredning til lymfeknutene i bekkenet	45
Fjernspredning.....	46

Utbredelsen av prostatakreft: TNM-klassifikasjon	47
Pakkeforløp.....	48
Litteratur	51
5 Førstelinjebehandling	53
Generelle behandlingsprinsipper	53
Kurativ målsetting	54
Palliativ målsetting	55
Hormonbehandling.....	55
Spesifikke former for førstelinjebehandling.....	58
Kirurgi – Radikal prostatektomi	58
Kirurgi – HIFU-behandling	60
Strålebehandling.....	61
Definitiv utvendig strålebehandling med eller uten hormoner.....	61
Utvendig strålebehandling kombinert med innvendig stråling (brakyterapi)	63
Adjuvant strålebehandling.....	64
Aktiv overvåkning	64
Medikamentell behandling.....	66
Palliativ strålebehandling.....	67
Symptomrettet behandling.....	68
Litteratur	69
6 Behandling av tilbakefall.....	71
Etter prostatektomi/strålebehandling.....	71
Generelt	71
Diagnose	72
Behandling.....	73
Ny sykdomsaktivitet under pågående kastrasjonsbehandling ...	74
Generelt	74
Aktuelle medikamenter i 2018.....	76
Veien videre	78
Litteratur	79
7 Bivirkninger og livskvalitet etter behandling.....	81
Generelt	81
Radikal prostatektomi.....	83
Strålebehandling.....	88
Systemisk behandling	90
Helserelatert livskvalitet.....	92
Litteratur	94

8	Oppfølging	97
	Etter prostektomi.....	98
	Etter strålebehandling	99
	Under «aktiv overvåkning»	100
	Under symptomstyrt behandling	101
	Under kastrasjonsbehandling	101
DEL II PSYKOLOGI, MASKULINITET, SEKSUALITET, LIVSSTIL OG ARBEIDSLIV		105
9	Psykologiske utfordringer ved prostatakraft.....	107
	Kreftens utfordringer	109
	Å fortelle eller ikke – og til hvem?	111
	Mestring.....	112
	Å ta viktige avgjørelser	113
	Litteratur	114
10	Sårbarhet og psykiske reaksjoner	115
	Biologisk.....	115
	Samsykdommer (komorbiditet)	115
	Psykologisk.....	116
	Høy nevrotisisme.....	116
	Liten toleranse for usikkerhet.....	116
	Sosialt	117
	Kulturelt.....	117
	Motstandskraft (resiliens).....	118
	Psykisk plage og psykiske lidelser.....	118
	Belastningsutløste psykiske lidelser	119
	Tilpasningsforstyrrelser.....	121
	Angst for progresjon og tilbakefall (APT)	121
	Litteratur	123
11	Andre psykiske forhold på godt og vondt	125
	Vedvarende trettbarhet	125
	Vedvarende søvnløshet (insomni)	126
	Kognitive problemer	128
	Posttraumatisk vekst og «å finne fordeler».....	129
	Litteratur	131
12	Mandighet og seksualitet	133
	Mandighet (maskulinitet).....	133

Seksualitet generelt	135
Seksualitet i befolkningen.....	135
Holdninger hos helsepersonell.....	139
Sex hos eldre.....	140
Litteratur	141
13 Ereksjon og ereksjonssvikt	143
Ereksjonsmekanismen	143
Ereksjonssvikt.....	145
Psykiske reaksjoner på ereksjonssvikt.....	146
Penisrehabilitering	148
Å søke hjelp for ereksjonssvikt	151
Litteratur	152
14 Partneren, parforholdet og seksualrådgivning/terapi... ..	153
Partnerens synspunkter og parforholdet	153
Homofile og bifile par.....	156
Forståelse av seksuelle problemer.....	156
Seksualrådgivning	157
Parterapi.....	158
Litteratur	158
15 Livsstil og livsstilsendringer	161
Fedme	161
Fysisk aktivitet	161
Kosthold.....	162
Alkoholreduksjon	163
Røykeslutt	163
Motivasjon for livsstilsforandring.....	163
Komplementær og alternativ behandling.....	164
Litteratur	165
16 Informasjon, hjelp, støtte og tilfredshet	167
Betydningen av informasjon.....	167
Selvhjelp.....	168
Lærings- og mestringssentre.....	169
Å fremme egenomsorg	169
Tilbud på internett og mobilapper.....	170
Pasienttilfredshet	171
Litteratur	172
17 Arbeidsliv og økonomi	173
Hva er arbeidsevne?.....	173
Sykmelding.....	174
Uføretrygd	175
Litteratur	175

DEL III PASIENTERFARINGER OG REFLEKSJONER	177
18 Pasienterfaringer og refleksjoner	179
Kreft og metaforer	180
Anbefalt litteratur.....	181
Litteratur.....	189
Informasjon om Prostatakreftforeningen – PROFO	191
Ordforklaringer	197